

Ehkäisevän päihdetyön ajankohtaiskatsaus syksy 2025

hyveltk 05.11.2025 § 71

1169/00.04.00/2025

Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä	vs. hyvinvointijohtaja Anne Andersson
Päätösehdotus	Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää merkitä ehkäisevän työn ajankohtaiskatsauksen tiedoksi
Toimivalta	Hallintosääntö 23 §
Valmistelija	hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija Heidi Prauda-Knuutila p. 044 797 5753, etunimi.sukunimi@heinola.fi
Valmistelu	Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta toimii ehkäisevän päihdetyön lakisääteisenä toimielimenä ja saa kahdesti vuodessa ajankohtaiskatsauksen ehkäisevän työn ajankohtaisista asioista. Päijät-Hämeessä ehkäisevä päihdetyö nähdään osaksi ”neljän tuulen ilmiötä”, eli mielenterveyden, väkivallan ja ongelmapelaamisen ilmiötä.

Panostukset edellisen lautakunnan vuodelle 2024 asettamiin painopisteisiin seksuaalisen häirinnän ja vanhempien taholta koetun fyysisen väkivallan osalta näkyvät vuoden 2025 kouluterveyskyselytuloksissa. Vanhempien fyysinen väkivalta on 4.- 5. luokkalaisten kohdalla puolittunut, ollen nyt 12 %. 8.-9. luokkalaisten vastaava luku on 9 % aiemman 12:sta sijaan. Myös seksuaalinen ehdottelu ja koskettelu on vähentynyt peruskoululaisten tuloksissa.

Maakunnallinen päihdetilannekysely

Maakunnallinen päihdetilannekysely toteutettiin erillisinä nuorten ja aikuisten kyselyinä 25.8. – 14.9.2025. Aikuväestön kysely oli täytettävissä kaupungin ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen verkkosivujen kautta sekä paperiversiona Heinolan kaupunginkirjastossa ja Spotissa. Nuorten kysely täytettiin osana koulutunteja 4.lk:sta ylöspäin. Aikuväestössä vastauksia saatiin vain 138, nuorten kyselyyn vastasi 681 nuorta, pääosin perusopetuksessa.

Aikuisten kyselyn tuloksia

Aikuisten kyselyn tuloksia tulkittaessa tulee ottaa huomioon pieni vastaajamäärä. Päihteiden välittämistä alaikäisille oli havaittu, huumausaineita ja ilokaasua lukuunottamatta, hieman maakunnan keskiarvoa enemmän. Havainnoissa korostui alkoholi 45,3 %, nikotiinipussit 45,7 % ja sähkösavukkeet 43,7 %. Myös alaikäisten

päihteiden käyttöä on havaittu muuta maakuntaa hieman enemmän, etenkin alkoholin osalta.

Aikuisväestössä on koettu muuta maakuntaa vähemmän päihtyneen henkilön aiheuttamaa pelkoa. Myös päihtyneen häirinnän tai ahdistelun kohteeksi on jouduttu harvemmin. 56 % vastanneista haluaisi, että alkoholin myyntiin selvästi päihtyneelle suhtauduttaisiin tiukemmin ravintoiloissa ja 62 % kaupoissa ja huoltoasemilla.

Nuorten kyselyn tuloksia

Nuorten havainnoissa heinolalaisten muiden alaikäisten päihteidenkäytöstä korostuvat sähkötupakka ja savukkeet. Myös nikotiinipussit ja alkoholi ovat suhteellisen tuttuja. Havainnot alaikäisten päihteidenkäytöstä ovat yhteneväisinä muun maakunnan tulosten kanssa. Päihteidenmyyntiä alaikäisille kaupoissa, kioskeissa tai huoltoasemilla on havainnut nuorista alkoholin osalta 7 %, nikotiinipussien osalta 8 %, tupakan osalta 8 % ja sähkötupakan osalta 12 % vastaajista.

Läheisten alkoholinkäytöstä kantaa huolta 12 % vastaajista ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä 17 % vastaajista. Omasta digipelaamisesta oli huolissaan 5 % vastaajista. Luotettavan tiedon lähteistä tiesi alle puolet vastaajista.

Nuoret nimesivät keinoiksi estää nuorten päihteidenkäyttöä mm. vanhempien tuen ja keskusteluyhteyden, tiukemman rajojen asettamisen, lainsäädännön ja seuraamukset, vanhempien ja ympäristön esimerkin, poliisin näkyvyyden, tiedon lisäämisen ja aikuisten kiinnostuksen nuorten asioista ja ongelmista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija Heidi Prauda-Knuutila on läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana.

Tiedoksianto

Sähköposti Ehkäisevän työn koordinaattori Hanna Klinga (hva)